

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Головний державний
ветеринарний інспектор України**

О. П. Шевченко
" 11 " *листопада* 2022 р.

**Стандартна операційна процедура щодо порядку дій державних
інспекторів та державних ветеринарних інспекторів та уповноважених
осіб у випадку повідомлень в інформаційно-комунікаційній системі
Держпродспоживслужби про невідповідність сирого молока
(СОП - Молочний модуль)**

Скорочення:

ГВМ – господарство з виробництва молока;

ДІ – державний інспектор та/або державний ветеринарний інспектор;

ЗБЗ – загальне бактеріологічне забруднення;

КО – компетентний орган (Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів та у сфері ветеринарної медицини);

КСК – кількість соматичних клітин;

ММ – молочний модуль (інформаційно-комунікаційна система компетентного органу) або автоматизована система моніторингової програми контролю сирого молока;

ПЗМ – пункт заготівлі молока

СОП – стандартна операційна процедура;

УВ – спеціаліст ветеринарної медицини, якому компетентним органом відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» надано повноваження щодо здійснення визначених цим Законом окремих заходів державного контролю;

Оператор ринку – господарства, де утримуються тварини, що використовуються для виробництва сирого молока та/або молозива, пункти заготівлі молока.

Нормативні посилання:

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (далі – Закон);

Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (далі – Закон про контроль);

наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12.03.2019 № 118 «Про затвердження Вимог до безпечності та якості молока і

молочних продуктів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 червня 2022 р. за № 593/33564 (із змінами) (далі – Наказ 118);

наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 07.04.2022 № 209 «Про затвердження Гігієнічних вимог до дрібнотоварного виробництва та обігу молока», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 квітня 2022 р. за № 452/37788;

наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.03.2018 № 141 «Про затвердження Порядку надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 березня 2018 р. за № 368/31820;

наказ Міністерства економіки України від 21.01.2022 № 143-22 «Про затвердження форм актів, складених за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного контролю (інспектування) стосовно дотримання операторами ринку вимог законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, та інших форм розпорядчих документів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 лютого 2022 р. за № 151/37487 (із змінами).

Мета та сфера застосування:

Метою СОП є визначення алгоритму дій ДІ та/або УВ після отримання через інформаційно-комунікаційну систему Держпродспоживслужби на базі програмного забезпечення ММ повідомлень про невідповідність сирого молока допустимим рівням критеріїв, визначених у пункті 3 Наказу 118.

Сфера застосування СОП поширюється на діяльність ДІ центрального і територіального рівнів компетентного органу та/або УВ при отриманні повідомлень «Перевищено допустимі рівні критеріїв сирого молока», які надходять через ММ, який синхронно сповіщає про це ДІ і відповідного оператора ринку.

СОП носить інформаційний та роз'яснювальний характер.

I. Алгоритм дій ДІ та/або УВ при отриманні повідомлень від інформаційно-комунікаційної системи Держпродспоживслужби

Оператор ринку зобов'язаний розробити та впровадити процедури періодичної перевірки сирого молока для визначення рівня ЗБЗ та/або КСК. Якщо за результатами такої перевірки виявляється невідповідність, оператор ринку має негайно повідомити про це компетентний орган. Якщо протягом трьох місяців з дати такого повідомлення зазначену невідповідність не усунуто, відправлення сирого молока з відповідного ГВМ та/або ПЗМ забороняється. Така заборона застосовується до моменту надання оператором ринку компетентному органу підтвердження усунення невідповідності.

Перша невідповідність отримана з ММ

1. ДІ, проводячи державний контроль за діяльністю ГВМ та/або ПЗМ, використовує відомості ММ.

Повідомлення про невідповідність фіксується ММ в пункті меню «Повідомлення» під заголовком «Перевищено допустимі рівні критеріїв сирого молока».

Аналогічне повідомлення отримує відповідний оператор ринку.

2. ДІ у меню «Статистичний аналіз», обравши відповідного оператора ринку за назвою чи номером державної реєстрації або експлуатаційного дозволу, перевіряє отриману інформацію, фіксує в особистих записях цифрові дані показників, які перевищили встановлені законодавством допустимі рівні. Після цього у меню «Статистичний аналіз» у форматі каскадних таблиць ДІ може роздрукувати, або зберегти дані про помісячну динаміку змінної середньої геометричної величини.

3. ДІ не пізніше ніж протягом трьох робочих днів із дня отримання в ММ повідомлення про невідповідність молока переконується в тому, що оператор ринку, якого воно стосується, також його отримав та пересвідчується у тому, що оператор ринку розуміє отримане в ММ повідомлення, має підозри, або переконливі дані щодо причин виявленої невідповідності.

4. ДІ повідомляє оператора ринку про початок відліку тримісячного строку, наданого законодавством щодо виправлення невідповідності, надсилаючи згідно з додатком І офіційний лист про перевищення допустимих рівнів критеріїв сирого молока, використовуючи наявні засоби зв'язку, зокрема електронну пошту або поштове відправлення.

У листі зазначається вимога про те, що якщо протягом трьох місяців з дати такого повідомлення зазначену невідповідність не буде усунуто, відправлення сирого молока з ГВМ або ПЗМ буде заборонено. Така заборона буде застосовуватися до моменту надання оператором ринку компетентному органу інформації, яка свідчить про усунення невідповідності, підтвердженої результатами лабораторних досліджень.

У листі ДІ зобов'язує оператора ринку письмово повідомити про заплановані коригувальні заходи для того, щоб зрозуміти чи дійсно виробник розуміє причину.

5. ДІ, використовуючи доступні засоби зв'язку для інформування УВ, який уповноважений перевіряти дану потужність, про отримані результати перевищення допустимих рівнів критеріїв за середньою геометричною величиною, за необхідності передає йому копію каскадних таблиць з ММ.

6. ДІ вивчає ситуацію щодо попередніх результатів заходів державного контролю та аналізує тенденції результатів досліджень за відповідним ГВМ або ПЗМ у ММ, обравши діапазон даних в один календарний рік:

у меню «Статистичний аналіз» перевіряє результати підрахунку значень середньої геометричної величини ЗБЗ та/або КСК;

в меню «Оператори ринку» перевіряє кількість перевищень допустимих рівнів ЗБЗ та/або КСК.

За наявності тенденцій щодо систематичності перевищень допустимих рівнів ЗБЗ та/або КСК ДІ може здійснювати позаплановий захід державного контролю відповідно до частини четвертої статті 18 Закону про контроль.

ДІ, за наявності підстав, інформує безпосереднього керівника про необхідність проведення позапланового заходу.

Для здійснення позапланового заходу орган державного нагляду (контролю) видає наказ, який має містити найменування суб'єкта господарювання, щодо якого буде здійснюватися захід та предмет перевірки.

На підставі наказу оформляється посвідчення (направлення) на проведення заходу державного нагляду (контролю), яке підписується керівником органу державного нагляду (контролю) або його заступником із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові і засвідчується печаткою.

На підставі акта, складеного за результатами здійснення заходу, в ході якого виявлено порушення оператору ринку може видаватись припис.

7. У випадку відсутності задокументованих фактів порушення з боку даного оператора ринку протягом останнього року та якщо оператор ринку в письмовому повідомленні або в телефонній розмові надав переконливу інформацію про те, що він розуміє причини невідповідності та здатен виправити ситуацію до наступного відбору зразків, ДІ не здійснює позаплановий захід державного контролю.

II. Друга поспіль невідповідність отримана з ММ

1. Якщо ситуація із невідповідністю повторюється на наступний місяць – ДІ отримано друге поспіль повідомлення через ММ про невідповідність сирого молока по цьому ж критерію, він може здійснити позаплановий захід державного контролю із залученням до нього УВ та оператора ринку та/або уповноваженим(и) представником(ами) оператора ринку. ДІ за результатами такого заходу складає акт та у разі необхідності вжиття інших заходів реагування складає припис щодо усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу. Протягом трьох днів після проведення перевірки, оператор ринку повинен, на підставі виявлених порушень, розробити план коригувальних дій, впровадження якого контролюється ДІ та /або УВ.

2. Під час позапланового заходу державного контролю, або електронною поштою, або поштовим відправленням ДІ офіційним листом (Додаток 1) повідомляє оператора ринку про початок відліку двомісячного строку (від дати отримання другого поспіль повідомлення), наданого законодавством щодо виправлення ним ситуації.

ДІ письмово доручає УВ перевірити та підтвердити виконання оператором ринку всіх коригуючих заходів із подальшим наданням інспектору письмового звіту.

III. Третя поспіль невідповідність отримана з ММ

1. Якщо ситуація не змінюється протягом двох місяців з дати першого повідомлення і невідповідність не усунуто, через ММ отримано третє поспіль повідомлення про невідповідність сирого молока встановленим критеріям, ДІ

готує лист згідно з додатком 2 до СОП, в якому інформує оператора ринку про ймовірність заборони відправлення сирого молока із ГВМ або ПЗМ у разі неусунення невідповідності протягом наступного календарного місяця, керуючись положенням частини четвертої статті 40 Закону про контроль.

Оператор ринку листом згідно з додатком 2 до СОП попереджається також щодо поводження із сирим молоком відповідно до законодавства про побічні продукти тваринного походження не призначених для споживання людьми у разі накладання заборони на його відправку. Лист оператору ринку надсилається з допомогою наявних засобів зв'язку, у тому числі електронною поштою.

2. ДІ за потреби, використовуючи наявні засоби зв'язку, повідомляє оператора ринку, до якого здійснюється відправлення молока (молокопереробне підприємство) про третю поспіль невідповідність за ГВМ або ПЗМ та у разі її не виправлення протягом наступного календарного місяця буде застосовано заборону приймання молока із відповідної потужності.

3. ДІ або уповноважена ним особа до закінчення строку дії рішення про тимчасове припинення виробництва та/або обігу харчових продуктів готує документи до суду про продовження призупинення відправки сирого молока від оператора ринку, з відповідного ГВМ або ПЗМ - порушника терміном більше ніж на 10 днів, на випадок, якщо показники продовжуватимуть перевищувати допустимі, Наказом 118, рівні.

4. ДІ наступного робочого дня після того, як сплив термін у 3 місяці після першого повідомлення про невідповідність готує та надсилає (подає на розгляд) Головному державному інспектору (Головному державному ветеринарному інспектору) проєкт Рішення про тимчасове припинення виробництва та/або обігу харчових продуктів разом з іншими доказами (матеріалами), посиляючись при цьому на вимоги частини четвертої статті 40 та частини першої статті 67 Закону про контроль. ДІ залишає за собою право складання протоколу про правопорушення.

5. Не пізніше наступного дня з дня виявлення порушення законодавства про харчові продукти Головний державний інспектор (Головний державний ветеринарний інспектор) приймає рішення про тимчасове припинення обігу харчових продуктів (забороняє відправлення сирого молока з відповідного ГВМ або ПЗМ відповідно до частини четвертої статті 40 Закон про контроль).

При цьому вважається, що днем виявлення порушення законодавства про харчові продукти є дата повідомлення про невідповідність, що настала після закінчення третього місяця з дати першого повідомлення про невідповідність.

6. ДІ з використання наявних засобів зв'язку повідомляє керівника державної лікарні ветеринарної медицини та відповідного УВ про необхідність вжиття додаткових заходів спрямованих на виправлення ситуації.

УВ, за дорученням ДІ, пересвідчується в тому, що стан здоров'я тварин не є причиною невідповідності та надає письмовий звіт.

IV. Дії ДІ у випадку отримання повідомлення від оператора ринку про виправлення ситуації та повернення показників сирого молока відповідно до встановлених критеріїв, визначених Наказом 118, після призупинення відправки сирого молока

1. ДІ протягом наступних 4 днів, після отримання письмового або усного повідомлення телефоном від оператора ринку, має організувати або самостійно (якщо він є делегатом з відбору зразків) відібрати зразки сирого молока для їх перевірки на відповідність критерію, за яким реєструвалась невідповідність.

2. ДІ планує день та час відбору зразка, враховуючи при цьому час доїння, збирання та охолодження молока.

3. У визначений ДІ час, ним особисто та/або спільно із уповноваженою на відбір зразків особою та оператором ринку, відбирається зразок молока та/або молозива. Зразок доставляється до лабораторії. Відбір та транспортування зразків проводяться згідно законодавства.

4. Протягом наступних 72 годин ДІ самостійно без попередження в присутності оператора ринку або уповноваженої ним особи повторно відбирає зразок та направляє його до уповноваженої лабораторії або доручає це уповноваженій на відбір зразків особі. Лабораторні дослідження проводяться згідно законодавства.

5. Відновлення права відправки сирого молока відбувається після того, як оператор ринку довів результатами подвійного спільного відбору зразків, що показники молока відповідають допустимим рівням. В цьому випадку ДІ надає докази виправлення ситуації Головному державному інспектору (Головному державному ветеринарному інспектору), той відповідно до отриманих даних відміняє попередньо накладені обмеження та повертає даного постачальника на ринок сирого молока.

V. Проведення навчання та здійснення оцінки рівня отриманих знань ДІ та УО, що здійснюють заходи державного контролю відповідно до СОП

Центр безперервного професійного розвитку Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів відповідно до встановлених посадовими інструкціями обов'язків призначає курс із підготовки ДІ та УВ щодо положень даної СОП.

ДІ та УВ, до повноважень яких входять функції державного контролю та нагляду за тваринницькими потужностями (господарствами з виробництва молока), пунктами збору молока та користуються даними ММ, проходять навчання відповідно призначеного курсу.

Після проходження навчання УВ та ДІ проходять тестовий контроль щодо рівня засвоєних знань.

VI. Здійснення діяльності УВ

УВ, отримавши повідомлення про невідповідність від ДІ та/або оператора ринку, аналізує ситуацію із показниками здоров'я тварин у даному господарстві та/або населеному пункті. Результати попереднього аналізу письмово, або в телефонному режимі УВ повідомляє ДІ.

За визначеною компетентним органом процедурою (необхідність складання та форми наказу, акта/довідки, розпорядчих та документів адміністративного впливу) проводить огляд господарства та надає рекомендації щодо можливих причин, а також переліку заходів, які можуть виправити ситуацію при наступному відборі зразків для виконання досліджень та підрахунку середнього геометричного за допомогою ММ.

УВ, після повідомлень ДІ, бере участь у заходах державного контролю, в т.ч. у відборі зразків, та за потреби доставці зразків до уповноваженої лабораторії.

УВ, після формування ДІ припису та повного переліку коригувальних заходів за погодженням із оператором ринку, здійснює періодичні відвідування господарства, або пункту збору молока та засвідчує для ДІ виконання пунктів припису, або коригувальних заходів, розроблених оператором ринку та погоджених із ДІ.

(назва підприємства, його адреса)

Враховуючи те, що ваше підприємство (господарство/пункт збору молока) підпадає під вимоги частин третьої та четвертої статті 40 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» та є користувачем інформаційно-комунікаційної системи Держпродспоживслужби ви отримали повідомлення про встановлений факт невідповідності сирого молока, а саме за показником (ами):

кількість мікроорганізмів за 30 °С – змінна середня геометрична величина за двомісячний період - _____ КУО/мл
та/або

кількість соматичних клітин – змінна середня геометрична величина за тримісячний період - _____ клітин/мл:

Цим листом ми повідомляємо вас, що протягом _____ календарних місяців вам необхідно виправити ситуацію. Якщо протягом трьох місяців з дати першого повідомлення від інформаційно-комунікаційної системи Держпродспоживслужби зазначену невідповідність не буде усунуто, відправлення сирого молока з вашого господарства/пункт збору молока буде заборонено. Така заборона буде застосована до моменту підтвердження усунення невідповідності.

Відповідно до частини другої статті 40 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» - зобов'язуємо вас скласти план коригувальних заходів, які на вашу думку здатні виправити ситуацію та погодити його із уповноваженим ветеринаром та Головним управлінням Держпродспоживслужби в області, або повідомити про виконання пунктів раніше погодженого плану.

Сподіваємось, що даний випадок є прикрою випадковістю і ситуація швидко виправиться.

(назва підприємства, його адреса)

Враховуючи те, що ваше підприємство (господарство/пункт збору молока) підпадає під вимоги частин третьої та четвертої статті 40 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», є користувачем інформаційно-комунікаційної системи Держпродспоживслужби та отримало третє повідомлення про встановлений факт невідповідності сирого молока, а саме за показником (ами):

кількість мікроорганізмів за 30 °C – змінна середня геометрична величина за двомісячний період - _____ КУО/мл

та/або

кількість соматичних клітин – змінна середня геометрична величина за тримісячний період - _____ клітин/мл:

Цим листом ми повідомляємо вас, що у разі неусунення невідповідності протягом наступного календарного місяця, 4 (четвертого) _____

(вказати назву календарного місяця)

відправлення сирого молока з вашого господарства/пункт збору молока буде заборонено. Така заборона буде застосована до моменту підтвердження усунення невідповідності.

Поводження із молоком, відправка якого заборонена, має відбуватися відповідно до Закону України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною».